

Seat No. : _____

DR-103

December-2013

M.A. Sem.-IV

GUJ 510 EA : Gujarati

સાહિત્ય અને કલામીમાંસા

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. 'કલા એટલે સંતુલન, સંવાદ, સપ્રમાણતા, સુરેખતા, સૌષ્ઠવ, એકત્વ વગેરેનું સંયોજન' વિધાનની મદદથી કલાનું સ્વરૂપ વર્ણવો. 14
અથવા
ટૂંકનોંધ લખો : (બંને)
(અ) લલિતકલાઓ વચ્ચેનાં આંતરસંબંધો
(બ) વાણિજ્યની કલાઓ
2. કલા સર્જનમાં પ્રેરણા અને અનુકરણનું મહત્ત્વ સમજાવો. 14
અથવા
કલા સર્જન પ્રક્રિયામાં અનુભૂતિ અને રૂપનું મહત્ત્વ સમજાવો.
3. ભાવન વ્યાપાર સમજાવી ભાવન પ્રક્રિયાની સમસ્યાઓ વિશે ચર્ચા કરો. 14
અથવા
કલાના આસ્વાદ અને અર્થઘટનની સમસ્યાઓ વિશે નોંધ તૈયાર કરો.
4. 'યાત્રા' સંગ્રહને આધારે સુન્દરમ્ની કવિપ્રતિભા વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. 14
અથવા
'યાત્રા' સંગ્રહના કાવ્યોનાં વિષયવૈવિધ્ય વિશે ચર્ચા કરો.
5. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : 14
(1) નીચેના પૈકી કઈ કલા ચક્ષુગ્રાહ્ય કલા નથી ?
(a) સ્થાપત્ય (b) શિલ્પ
(c) ચિત્ર (d) સંગીત
(2) કઈ કલાનું ઉપાદાન સૌથી સૂક્ષ્મ હોવાનું માનવામાં આવે છે ?
(a) શિલ્પ (b) ચિત્ર
(c) નૃત્ય (d) સાહિત્ય

- (3) કલામીમાંસા એક પ્રકારનું શાસ્ત્ર છે – વિધાન સાચું કે ખોટું ?
- (4) નૃત્ય એક કલા પ્રકાર છે – વિધાન સાચું કે ખોટું ?
- (5) તાટસ્થ્ય નહીં પણ તાદાત્મ્ય આસ્વાદ્ય પ્રક્રિયાનું જીવાતુભૂત તત્ત્વ છે. – વિધાન ખરું છે કે ખોટું જણાવો.
- (6) ‘યાત્રા’ સંગ્રહને કેન્દ્રમાં રાખીને કવિને કયો સુવર્ણચંદ્રક એનાયત કરાયો હતો ?
- (a) ધનજીકાનજી ચંદ્રક (b) રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક
- (c) નર્મદ સુવર્ણચંદ્રક (d) સારસ્વત સુવર્ણચંદ્રક
- (7) ‘કવિ રવિ’ કાવ્ય કયા કવિને કેન્દ્રમાં રાખીને રચાયું છે ?
- (a) રવીન્દ્રનાથ ટાગોર (b) બંકિમચંદ્ર ચેટર્જી
- (c) મહર્ષિ અરવિંદ (d) કવિ રૈદાસ
- (8) ‘અગ્નિવિરામ’ કાવ્યનું સ્વરૂપ જણાવો.
- (a) ખંડકાવ્ય (b) ગીત
- (c) કર્ણપ્રશસ્તિ (d) આખ્યાન
- (9) નીચેના પૈકી કયું કાવ્ય શ્રીમાતાજી વિષયક નથી ?
- (a) રાઘવનું હૃદય (b) તને વંદુ
- (c) એક પંખણી (d) તને જોવી
- (10) નીચેના પૈકી કયું કાવ્ય શ્રી અરવિંદ વિષયક નથી ?
- (a) શું અર્પું (b) હું ગાન ગાઉં
- (c) તવ સંગ (d) સદૈવ
- (11) ‘રાઘવનું હૃદય’ કાવ્યના કેન્દ્રમાં કોણ છે ?
- (a) શ્રી કૃષ્ણ (b) રામ
- (c) મહાવીર (d) બુદ્ધ
- (12) ‘પધારો, પંખીડાં, પ્રકૃતિજનનીનાં શિશુવરો
તમોને આમંત્રુ મુજ નવલ પાંખોની ડયને’ – પંક્તિ
- (a) મદ્-યાત્રા (b) એક જ્યોત
- (c) આ ધ્રુવપદ (d) શિખરો પરથી
- (13) નીચેના પૈકી કયું કાવ્ય સ્થળ વિષયક સંવેદના પ્રગટાવે છે ?
- (a) ઉજ્જડ બગીચામાં (b) શ્રી અરવિંદ
- (c) હંસા મારા (d) ઢૂંઢ ઢૂંઢ
- (14) પંક્તિ પૂર્ણ કરો –
“મેરે પિયા તુમ કિતને સુહાવન
તુમ બરસો